



Warszawa, dnia 31 marca 2022 r.

Bilans płatniczy Polski w IV kwartale 2021 r.

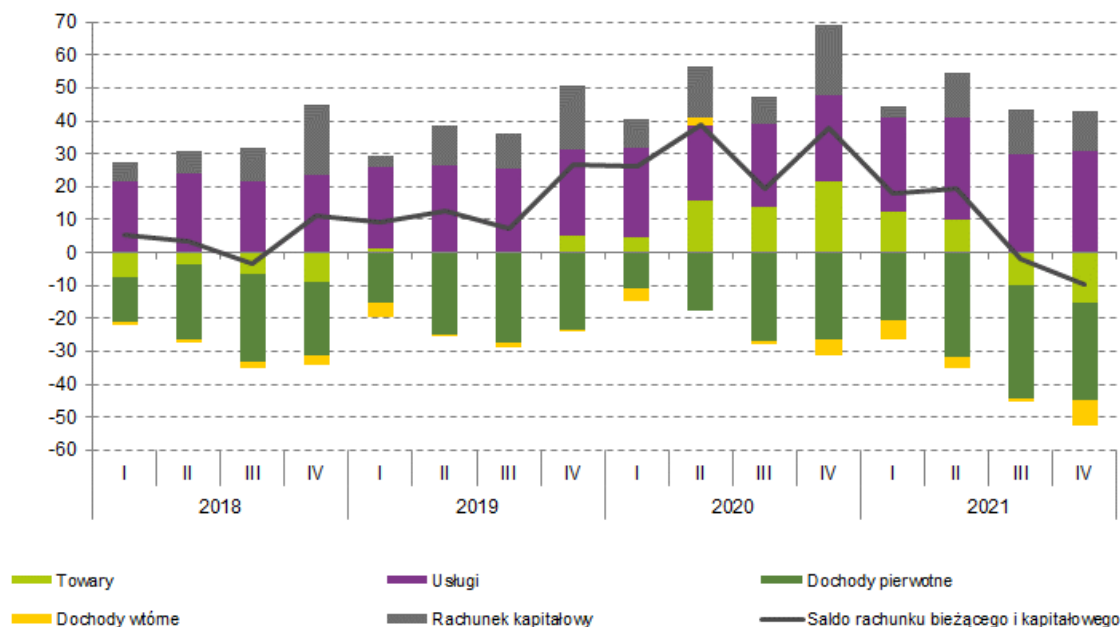
Kwartalny bilans płatniczy został sporządzony przy wykorzystaniu danych miesięcznych i kwartalnych przekazanych przez polskie podmioty uczestniczące w obrotach z zagranicą, danych statystyki publicznej oraz informacji uzyskanych ze źródeł administracyjnych.

Prezentowana wersja bilansu płatniczego ma charakter informacji wstępnej i może ulec zmianie.

Rachunek bieżący i kapitałowy

W IV kwartale 2021 r. łączna wartość salda rachunku bieżącego i kapitałowego była ujemna i wyniosła 9,7 mld zł, a jego relacja do PKB ukształtowała się na poziomie minus 1,3%. Wskaźnik ten w porównaniu z IV kwartałem 2020 r. uległ pogorszeniu o 7,1 pkt proc.

Wykres 1. Saldo rachunku bieżącego i kapitałowego - w mld zł





Ujemne saldo rachunku bieżącego wyniosło 21,9 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. pogorszyło się o 38,1 mld zł. Na saldo rachunku bieżącego złożyły się przede wszystkim ujemne salda dochodów pierwotnych (29,6 mld zł), obrotów towarowych (15,3 mld zł) i dochodów wtórnych (7,7 mld zł) oraz dodatnie saldo usług (30,8 mld zł). Zamiana nadwyżki na deficyt w obrotach towarowych oraz zwiększenie się ujemnego salda dochodów pierwotnych istotnie wpłynęło na pogorszenie się salda na rachunku bieżącym. Relacja salda rachunku bieżącego do PKB wyniosła minus 2,9% i w porównaniu z rokiem poprzednim pogorszyła się o 5,4 pkt proc.

Obroty towarowe

Wartość eksportowanych towarów została oszacowana na poziomie 353,1 mld zł, zaś wartość importu na 368,4 mld zł. W porównaniu z rokiem poprzednim eksport towarów zwiększył się o 16,6%, a import o 31,0%. Większy wpływ, niż w poprzednich kwartałach, na wzrost obrotów towarowych miał silny wzrost cen transakcyjnych. Znalazło to odzwierciedlenie w zróżnicowaniu dynamiki obrotów według głównych kategorii. Najwyższy wzrost eksportu i importu nastąpił w paliwach i towarach zaopatrzeniowych, czyli w kategoriach najbardziej wrażliwych na zmiany cen. Największy wzrost wartości eksportu odnotowano w takich pozycjach, jak koks węglowy oraz energia elektryczna. Zakłócenia w międzynarodowych łańcuchach dostaw, w tym przede wszystkim pogłębiające się niedobory półprzewodników, wpłynęły na dalszy spadek eksportu branży motoryzacyjnej. Po stronie importu najsilniej zwiększyła się wartość gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów jej rafinacji oraz węgla. Spekulacja na europejskim rynku gazu doprowadziła do wzrostu cen na niespotykaną dotąd skalę. W IV kwartale ceny gazu wzrosły pięciokrotnie w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. Ceny pozostałych surowców energetycznych również osiągnęły wieloletnie maksima. Ceny ropy wzrosły o 97% r/r do najwyższego poziomu od 2014 r. W wyniku powiększającej się dysproporcji między dynamiką eksportu i importu nastąpiło dalsze duże pogorszenie się salda obrotów towarowych. W IV kwartale 2021 r. ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 15,3 mld złotych, był to zatem największy deficyt od 2011 r. We wszystkich sześciu głównych kategoriach wartość importu rosła szybciej niż eksportu. Ujemne saldo w paliwach w IV kwartale 2021 r. wyniosło 33,2 mld złotych. Był to najwyższy deficyt w tej kategorii odnotowany w statystykach handlu zagranicznego. W porównaniu z IV kwartałem 2020 r. powiększył się on o 21,2 mld złotych co oznacza, że paliwa odpowiadały w ponad 60% za pogorszenie się salda obrotów towarowych.

Międzynarodowy handel usługami

Eksport usług świadczonych przez polskie podmioty nierezydentom wyniósł 88,7 mld zł, a wartość zakupionych usług od nierezydentów 57,9 mld zł. W porównaniu z IV kwartałem 2020 r. przychody z tego tytułu były wyższe o 17,6 mld zł, tj. o 24,8%, a rozchody



zwiększyły się o 12,7 mld zł, tj. o 28,1%. W omawianym kwartale saldo usług było dodatnie i wyniosło 30,8 mld zł, w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. uległo poprawie o 4,9 mld zł. O jego wysokości zdecydowały dodatnie salda: pozostałych usług w kwocie 16,9 mld zł (wzrost o 4,7 mld zł w porównaniu do IV kwartału 2020 r.), usług transportowych w wysokości 10,3 mld zł (zmniejszenie o 0,5 mld zł) oraz podróży zagranicznych w wysokości 3,6 mld zł (wzrost o 0,6 mld zł).

Dochody pierwotne

W IV kwartale 2021 r. przychody z tytułu dochodów pierwotnych wyniosły 9,2 mld zł i były o 1,2 mld zł niższe niż w IV kwartale 2020 r. Wartość rozchodów osiągnęła kwotę 38,7 mld zł i w porównaniu do analogicznego kwartału 2020 r. wzrosła o 1,9 mld zł. Saldo dochodów pierwotnych było ujemne i wyniosło 29,6 mld zł. Na jego wysokość wpłynęły ujemne salda dochodów z tytułu inwestycji (23,7 mld zł), wynagrodzeń pracowników (4,9 mld zł) oraz pozostałych dochodów pierwotnych (0,9 mld zł). Na ujemne saldo dochodów z inwestycji złożyły się ujemne salda dochodów z inwestycji bezpośrednich (22,8 mld zł) i inwestycji portfelowych (1,4 mld zł) oraz dodatnie saldo z tytułu pozostałych inwestycji (0,5 mld zł). Dochody inwestorów bezpośrednich z tytułu inwestycji w Polsce w IV kwartale 2021 r. wyniosły 24,8 mld zł i były o 0,5 mld zł wyższe niż w IV kwartale 2020 r. Na dochody zagranicznych inwestorów bezpośrednich z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach złożyły się dodatnie reinwestowane zyski (11,5 mld zł), dywidendy (10,7 mld zł) oraz naliczone odsetki od instrumentów dłużnych (2,6 mld zł).

Dochody wtórne

W IV kwartale 2021 r. przychody z tytułu dochodów wtórnych osiągnęły wielkość 6,6 mld zł, a rozchody ukształtowały się na poziomie 14,3 mld zł. W porównaniu z analogicznym kwartałem 2020 r. przychody z tytułu omawianej pozycji zwiększyły się o 8,8%, a rozchody wzrosły o 32,1%. Na saldo dochodów złożyło się saldo dochodów wtórnych sektora rządowego (transfery z Unią Europejską) oraz pozostałych sektorów. Saldo dochodów wtórnych pozostałych sektorów było dodatnie i wyniosło 0,6 mld zł. Przychody osiągnęły poziom 5,0 mld zł, w tym 3,0 mld zł stanowiły przychody z tytułu przekazów zarobków. Rozchody wyniosły 4,4 mld zł, w tym 1,0 mld zł to rozchody z tytułu przekazów zarobków.

Transfery z Unią Europejską

Napływ środków z budżetu unijnego, ujęty w bilansie płatniczym, wyniósł 21,4 mld zł. W rachunku bieżącym napływ ten stanowił 1,6 mld zł, z czego w dochodach pierwotnych zarejestrowano 1,1 mld zł (środki pozyskane w ramach programu Wspólnej Polityki Rolnej), natomiast w dochodach wtórnych 0,5 mld zł (środki otrzymane głównie w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego). W transferach kapitałowych napływ osiągnął wielkość 19,8 mld zł (przede wszystkim były to środki przeznaczone na Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 14,6 mld zł oraz na Fundusz Spójności – 5,0 mld zł). W tym samym okresie Polska wpłaciła 11,1 mld zł do budżetu Unii Europejskiej z tytułu



składek i opłat członkowskich. W wyniku przeprowadzonych transakcji saldo transferów z Unią Europejską było dodatnie i wyniosło 10,3 mld zł.

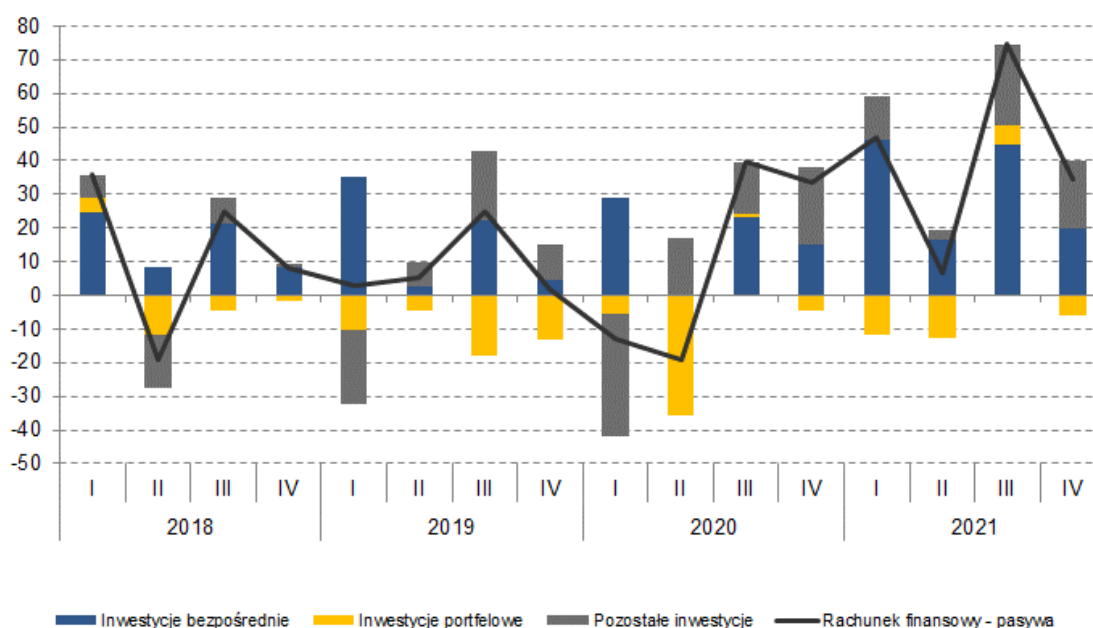
Rachunek finansowy - aktywa netto

W IV kwartale 2021 r. saldo rachunku finansowego było ujemne i wyniosło 15,7 mld zł, co oznacza spadek aktywów zagranicznych netto Polski. Wpłynął na nie wzrost inwestycji polskich podmiotów za granicą o 18,5 mld zł (odpływ kapitału) przy jednoczesnym wzroście zobowiązań wobec nierezydentów z tytułu ich inwestycji w Polsce o 34,2 mld zł (napływ kapitału).

Inwestycje nierezydentów w Polsce – zobowiązania zagraniczne

Na dodatnie saldo inwestycji nierezydentów w Polsce złożył się: napływ kapitału zarejestrowany w inwestycjach bezpośrednich i pozostałych inwestycjach oraz odpływ kapitału z tytułu inwestycji portfelowych.

Wykres 2. Inwestycje nierezydentów w Polsce – pasywa – w mld zł



W analizowanym kwartale 2021 r. saldo transakcji z tytułu inwestycji bezpośrednich było dodatnie i wyniosło 19,8 mld zł. Wartość salda tej pozycji wynikała przede wszystkim z reinwestycji zysków (11,5 mld zł) oraz z napływu kapitału w formie instrumentów dłużnych (11,0 mld zł).

W IV kwartale 2021 r. zarejestrowano odpływ zagranicznego kapitału zainwestowanego w polskie papiery wartościowe w wysokości 5,9 mld zł. Na wysokość salda zagranicznych inwestycji portfelowych złożył się odpływ inwestycji z rynku dłużnych papierów w wysokości 7,9 mld zł oraz napływ inwestycji w polskie papiery udziałowe w kwocie 2,0 mld zł.



zł. Odpływ z rynku dłużnych papierów wartościowych był przede wszystkim rezultatem wykupu, zgodnie z harmonogramem, dwóch serii obligacji nominowanych w euro, o łącznej wartości nominalnej 2,5 mld euro (równowartość 10,8 mld zł), jak również odpływu inwestycji nierezydentów z rynku złotych obligacji skarbowych (4,1 mld zł). W tym samym czasie inwestorzy zagraniczni zwiększyli swoje zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe przedsiębiorstw niefinansowych o 3,3 mld zł.

Inwestycje nierezydentów w instrumenty ujęte w pozostałych inwestycjach zwiększyły się o 20,3 mld zł. Istotny wpływ na wartość tej pozycji miały transakcje sektora bankowego (wzrost o 13,7 mld zł). W zdecydowanej części wzrost ten wynikał ze złożenia nowych depozytów przez nierezydentów w kwocie 12,9 mld zł. W analizowanym kwartale wzrosły również zobowiązania pozostałych sektorów o 4,9 mld zł, szczególnie z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek w wysokości 2,5 mld zł oraz kredytów handlowych w kwocie 5,7 mld zł. Jednocześnie sektor przedsiębiorstw zmniejszył swoje zobowiązania z tytułu otrzymanych kredytów handlowych o wartość 3,4 mld zł. Zobowiązania NBP zwiększyły się o 3,7 mld zł, głównie z tytułu transakcji *repo*.

Inwestycje polskich podmiotów za granicą – należności zagraniczne

Na poziom dodatniego salda inwestycji rezydentów za granicą w wysokości 18,5 mld zł istotnie wpłynęły dodatnie salda transakcji zarejestrowanych w ramach inwestycji bezpośrednich i pozostałych inwestycji oraz ujemne saldo transakcji pochodnych instrumentów finansowych netto.

Saldo transakcji z tytułu inwestycji bezpośrednich było dodatnie i wyniosło 6,1 mld zł. Złożyły się na nie dodatnie salda transakcji w ramach instrumentów dłużnych (4,8 mld zł) oraz reinwestycje zysków (0,8 mld zł).

W analizowanym kwartale 2021 r. polskie inwestycje portfelowe za granicą wzrosły o 0,4 mld zł. Polskie podmioty powiększyły portfel papierów udziałowych o 3,2 mld zł. Akcje wyemitowane przez nierezydentów zakupiły głównie fundusze inwestycyjne i gospodarstwa domowe. W tym samym czasie rezydenci (głównie fundusze inwestycyjne) wycofali z inwestycji w zagraniczne dłużne papiery wartościowe 2,8 mld zł.

Saldo pozostałych polskich inwestycji za granicą było dodatnie i wyniosło 19,2 mld zł. Na wynik tego salda istotnie wpłynęły transakcje sektora bankowego w wysokości 8,7 mld zł oraz przedsiębiorstw, którego należności wzrosły o 5,3 mld zł, głównie z tytułu rachunków bieżących i depozytów. Aktywa sektora bankowego zwiększyły się przede wszystkim z tytułu lokat w bankach za granicą. W tym samym czasie należności sektora rządowego wzrosły o 5,2 mld zł.

Saldo transakcji związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi było ujemne i wyniosło 5,1 mld zł (oznacza to napływ środków do rezydentów). Ujemne saldo było przede wszystkim rezultatem zysków spółek sektora energetycznego z tytułu instrumentów pochodnych opartych o zezwolenia na emisję dwutlenku węgla.



W IV kwartale 2021 r. w wyniku transakcji oficjalne aktywa rezerwowe zmniejszyły się o 2,0 mld zł. Były to przede wszystkim transakcje własne oraz zrealizowane na zlecenie klientów NBP – w szczególności Ministerstwa Finansów i Komisji Europejskiej.

Dodatkowe informacje o bilansie płatniczym

Dane bilansu płatniczego za luty 2022 r. zostaną opublikowane 13 kwietnia 2022 r.

Dane bilansu płatniczego za I kwartał 2022 r. zostaną opublikowane 30 czerwca 2022 r.

Szeregi czasowe kwartalnego bilansu płatniczego, począwszy od danych za I kwartał 2004 r., są dostępne na stronie internetowej NBP.

http://www.nbp.pl/statystyka/Bilans_platniczy/BOP_q.xlsx

Szeregi czasowe miesięcznego bilansu płatniczego, począwszy od danych za styczeń 2004 r., są dostępne na stronie internetowej NBP.

http://www.nbp.pl/statystyka/Bilans_platniczy/BOP_m.xlsx

Tablice analityczne kwartalnego bilansu płatniczego, począwszy od I kwartału 2004 r., są dostępne na stronie internetowej NBP.

http://www.nbp.pl/statystyka/Bilans_platniczy/BOP_q_PLN.xlsx

Szeregi czasowe miesięcznych stanów oficjalnych aktywów rezerwowych, począwszy od danych za styczeń 1998 r., są dostępne na stronie internetowej NBP.

http://www.nbp.pl/statystyka/DWN/Rez_m.xlsx

Opis bilansu płatniczego za III kwartał 2021 r. jest dostępny na stronie internetowej NBP.

http://www.nbp.pl/Publikacje/Bilans_platniczy/bilans_platniczy2021_3.pdf



Bilans płatniczy*

w mln PLN

	2020	2021		IV kw 21 - III kw 21		IV kw 21 - IV kw 20	
	IV kw	III kw	IV kw	Zmiana	Dynamika	Zmiana	Dynamika
Rachunek bieżący	16 236	-15 351	-21 851	-6 500		-38 087	
Saldo obrotów towarowych	21 637	-9 913	-15 345	-5 432		-36 982	
Eksport	302 922	311 561	353 063	41 502	113,3%	50 141	116,6%
Import	281 285	321 474	368 408	46 934	114,6%	87 123	131,0%
Saldo usług	25 887	30 071	30 786	715		4 899	
Przychody	71 075	80 532	88 673	8 141	110,1%	17 598	124,8%
Rozchody	45 188	50 461	57 887	7 426	114,7%	12 699	128,1%
Saldo dochodów pierwotnych	-26 518	-34 146	-29 572	4 574		-3 054	
Przychody	10 333	10 535	9 160	-1 375	86,9%	-1 173	88,6%
Rozchody	36 851	44 681	38 732	-5 949	86,7%	1 881	105,1%
Saldo dochodów wtórnych	-4 770	-1 363	-7 720	-6 357		-2 950	
Przychody	6 088	7 805	6 623	-1 182	84,9%	535	108,8%
Rozchody	10 858	9 168	14 343	5 175	156,4%	3 485	132,1%
Rachunek kapitałowy	21 636	13 264	12 157	-1 107		-9 479	
Przychody	26 565	14 299	28 158	13 859	196,9%	1 593	106,0%
Rozchody	4 929	1 035	16 001	14 966	1546,0%	11 072	324,6%
Rachunek finansowy	28 889	-961	-15 665	-14 704		-44 554	
Inwestycje bezpośrednie - aktywa	10 860	9 855	6 067	-3 788		-4 793	
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	1 355	153	1 278	1 125		-77	
Instrumenty dłużne	9 505	9 702	4 789	-4 913		-4 716	
Inwestycje bezpośrednie - pasywa	14 905	44 850	19 821	-25 029		4 916	
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	17 228	28 909	8 774	-20 135		-8 454	
Instrumenty dłużne	-2 323	15 941	11 047	-4 894		13 370	
Inwestycje portfelowe - aktywa	-26 536	2 692	416	-2 276		26 952	
Udziałowe papiery wartościowe	-31 364	3 715	3 204	-511		34 568	
Dłużne papiery wartościowe	4 828	-1 023	-2 788	-1 765		-7 616	
Inwestycje portfelowe - pasywa	-4 398	5 627	-5 934	-11 561		-1 536	
Udziałowe papiery wartościowe	-8 127	861	1 962	1 101		10 089	
Dłużne papiery wartościowe	3 729	4 766	-7 896	-12 662		-11 625	
Pozostałe inwestycje - aktywa	39 161	22 815	19 190	-3 625		-19 971	
NBP	2	0	12	12		10	
Sektor rządowy	4 297	530	5 172	4 642		875	
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	-6 159	20 499	8 703	-11 796		14 862	
Pozostałe sektory	41 021	1 786	5 303	3 517		-35 718	
Pozostałe inwestycje - pasywa	23 040	24 021	20 327	-3 694		-2 713	
NBP	11 164	23 294	3 660	-19 634		-7 504	
Sektor rządowy	3 128	-639	-1 908	-1 269		-5 036	
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	6 831	-5 528	13 660	19 188		6 829	
Pozostałe sektory	1 917	6 894	4 915	-1 979		2 998	
Pochodne instrumenty finansowe	-1 333	-3 509	-5 143	-1 634		-3 810	
Oficjalne aktywa rezerwowe	40 284	41 684	-1 981	-43 665		-42 265	
Saldo błędów i opuszczeń	-8 983	1 126	-5 971	-7 097		3 012	

* Dane wstępne



Bilans płatniczy*

w mln EUR

	2020	2021		IV kw 21 - III kw 21		IVkw 21 - IV kw 20	
	IV kw	III kw	IV kw	Zmiana	Dynamika	Zmiana	Dynamika
Rachunek bieżący	3 602	-3 360	-4 730	-1 370		-8 332	
Saldo obrotów towarowych	4 801	-2 170	-3 321	-1 151		-8 122	
Eksport	67 216	68 228	76 414	8 186	112,0%	9 198	113,7%
Import	62 415	70 398	79 735	9 337	113,3%	17 320	127,7%
Saldo usług	5 745	6 584	6 662	78		917	
Przychody	15 771	17 634	19 190	1 556	108,8%	3 419	121,7%
Rozchody	10 026	11 050	12 528	1 478	113,4%	2 502	125,0%
Saldo dochodów pierwotnych	-5 885	-7 477	-6 400	1 077		-515	
Przychody	2 291	2 307	1 983	-324	86,0%	-308	86,6%
Rozchody	8 176	9 784	8 383	-1 401	85,7%	207	102,5%
Saldo dochodów wtórnych	-1 059	-297	-1 671	-1 374		-612	
Przychody	1 351	1 710	1 433	-277	83,8%	82	106,1%
Rozchody	2 410	2 007	3 104	1 097	154,7%	694	128,8%
Rachunek kapitałowy	4 801	2 904	2 631	-273		-2 170	
Przychody	5 895	3 131	6 094	2 963	194,6%	199	103,4%
Rozchody	1 094	227	3 463	3 236	1525,6%	2 369	316,5%
Rachunek finansowy	6 410	-213	-3 391	-3 178		-9 801	
Inwestycje bezpośrednie - aktywa	2 409	2 157	1 313	-844		-1 096	
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	300	33	277	244		-23	
Instrumenty dłużne	2 109	2 124	1 036	-1 088		-1 073	
Inwestycje bezpośrednie - pasywa	3 308	9 822	4 290	-5 532		982	
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	3 823	6 331	1 899	-4 432		-1 924	
Instrumenty dłużne	-515	3 491	2 391	-1 100		2 906	
Inwestycje portfelowe - aktywa	-5 888	591	90	-501		5 978	
Udziałowe papiery wartościowe	-6 959	814	693	-121		7 652	
Dłużne papiery wartościowe	1 071	-223	-603	-380		-1 674	
Inwestycje portfelowe - pasywa	-977	1 232	-1 284	-2 516		-307	
Udziałowe papiery wartościowe	-1 804	188	425	237		2 229	
Dłużne papiery wartościowe	827	1 044	-1 709	-2 753		-2 536	
Pozostałe inwestycje - aktywa	8 689	4 995	4 154	-841		-4 535	
NBP	0	0	3	3		3	
Sektor rządowy	952	115	1 120	1 005		168	
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	-1 366	4 488	1 883	-2 605		3 249	
Pozostałe sektory	9 103	392	1 148	756		-7 955	
Pozostałe inwestycje - pasywa	5 112	5 261	4 400	-861		-712	
NBP	2 477	5 101	792	-4 309		-1 685	
Sektor rządowy	694	-140	-413	-273		-1 107	
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	1 515	-1 211	2 957	4 168		1 442	
Pozostałe sektory	426	1 511	1 064	-447		638	
Pochodne instrumenty finansowe	-295	-769	-1 113	-344		-818	
Oficjalne aktywa rezerwowe	8 938	9 128	-429	-9 557		-9 367	
Saldo błędów i opuszczeń	-1 993	243	-1 292	-1 535		701	

* Dane wstępne